

ફાટેલી ચાદર

— મહુસૂદનલાલ

પંડિતજી જેટલા મોટા હતા તેટલા જ નાના હતા — સાવ બાળક જેવા. તેમણે કદી પોતાને વૃદ્ધ માન્યા નથી, અને એ હતા પણ નહીં. મરતાં સુધી, મને તો કોઈ એવો પ્રસંગ યાદ નથી જેમાં તેમણે પોતાનો થોડો અમથો બોજ પણ બીજાને માથે નાખવાનો પ્રયત્ન કર્યો હોય. એ તો ભારતના વડાપ્રધાન હતા. જરા અમથો ઈશારો કરતાં મોટા મોટા માણસો એમના પગમાં જૂકી જાય. પણ તમને વિશ્વાસ નહીં બેસે — એમણે કદી ઘંટડી વગાડીને કોઈ નોકરને બોલાવ્યો નથી. કોઈ વસ્તુની જરૂર હોય તો ઉઠીને બારણા સુધી જતા ને જે કોઈ દેખાય તેને કહેતા : “ભાઈ, જરા અંદર આવજો.” અને ઓફિસમાં કામ પૂરું થાય પછી ઉઠતા ત્યારે કોઈ કામ નોકરોને માટે બાકી ન રાખતા. બતી, પંખો, હીટર જાતે જ બંધ કરતા. અરે, બારણાં સુધ્યાં જાતે બંધ કરીને નીકળતા.

મેં મારી આંખે જોયું છે કે બેઠાબેઠા કામ કરીને થાકી જાય ત્યારે ખુરશી પર એક પગ રાખીને કામ કરતા. પછી ઉભા થઈ જતા. થાકી જવાથી કે તબિયત ઠીક ન હોવાથી તેમણે કદી કામ અધૂરું છોડ્યું નથી.

લોકોને એમ થતું હશે કે ભારતના વડાપ્રધાન આરામ અને દબદ્ધાથી રહેતા હશે. પણ ઘણુંખરું તો એ એક ભગવો જરૂર્ભો ને પાયજામો પહેરતા. એક જૂની ચાદર હતી, ઘણી જગ્યાએથી ફાટેલી; સવારે ફરતી વખતે કે છાપું વાંચતી વેળા તે જ ઓછતા. એક દિવસ ચાદર બહુ મેલી જોઈ હરિને કહું, “આ ઘોવડાવી નાખજો.” બપોરે ઘોણી આવ્યો. ચાદર લઈ જવાની જ એણો ના પાડી, બોલ્યો, “આ તો સાવ જરી ગઈ છે, પાણીમાં જ રહી જશે.”

બીજે દિવસે પંડિતજીને આ વાતની ખબર પડી, ત્યારે જાતે ચાદર ઘોઈ વરંડામાં દોરી બાંધીને સૂક્ષ્મવી. છેક સુધી એમની પાસે એ જ ફાટેલી ચાદર મેં જોઈ હતી.

(અધ્યાત્મિક વાંચનયાત્રામાંથી સાભાર)

